

پاسخ نامه جزا

سوال ۸۱

طبق ماده ۱۲۵، اگر چند نفر در عملیات اجرایی جرم مشارکت کنند و مجموع رفتار آنها منجر به تحقق جرم شود، حتی اگر رفتار هر یک به تنهایی کافی نباشد، همه شریک در جرم هستند و مجازات فاعل مستقل دارند.

در گزینه ۲ دقیقاً این وضعیت مطرح شده است.

سوال ۸۲

در جرائم غیر عمدی نیز اگر تقصیر دو یا چند نفر در وقوع جرم مؤثر باشد، همه آنها شریک در جرم محسوب می‌شوند و مجازات هر یک، همانند فاعل مستقل خواهد بود (بر اساس قسمت دوم ماده ۱۲۵ قانون مجازات اسلامی).

سوال ۸۳

بر اساس بند (الف) ماده ۱۲۶، تحریک، تهدید یا تطمیع دیگری برای ارتکاب جرم از مصادیق روشن معاونت در جرم است.

گزینه‌های دیگر یا رفتار بعد از جرم دارند یا فاقد قصد و آگاهی‌اند که شرایط لازم برای تحقق معاونت را ندارند.

سوال ۸۴ 

برای تحقق معاونت در جرم، آگاهی و قصد مجرمانه لازم است.

در گزینه (ب)، شخص فاقد قصد مجرمانه است و از نیت مرتکب اطلاع ندارد، لذا رفتار او معاونت محسوب نمی‌شود.

سایر گزینه‌ها مشمول مصادیق بندهای مختلف ماده ۱۲۶ هستند.

سوال ۸۵ 

مطابق ماده ۱۲۶ قانون مجازات اسلامی، برای تحقق معاونت در جرم، باید:

وحدت قصد بین معاون و مرتکب وجود داشته باشد،

رفتار معاون مقدم یا مقارن با ارتکاب جرم باشد،

و معاون با علم و اراده، وقوع جرم را تسهیل کرده باشد.

📌 در گزینه ۲، تمام این شروط وجود دارد (آگاهی، وحدت قصد، تسهیل وقوع جرم با آموزش روش ارتکاب)، لذا معاونت محقق است. سایر گزینه‌ها یکی یا چند شرط لازم را ندارند.

سوال ۸۶ 

طبق ماده ۱۲۷ ق.م.ا.، اگر در شرع، مجازات خاصی برای معاون تعیین نشده باشد:

در جرائمی با مجازات سلب حیات یا حبس دائم، معاون به حبس تعزیری درجه دو یا سه محکوم

می‌شود.

بنابراین، گزینه ۱ با قانون تطابق دارد.

سایر گزینه‌ها اشتباه‌اند زیرا یا درجه مجازات نادرست است (ب و د)، یا فرضیه با قانون نمی‌خواند

سوال ۸۷ 

طبق تبصره ۱ ماده ۱۳۰، گروه مجرمانه باید حداقل سه نفر باشد و می‌تواند از ابتدا برای جرم تشکیل شده باشد یا بعداً منحرف شود به‌سوی جرم → پس گزینه الف غلط.

گزینه ب دقیقاً با تعریف قانونی مطابقت دارد.

گزینه ج اشتباه است چون دو نفر کمتر از حد نصاب گروه مجرمانه‌اند.

طبق تبصره ۲، سردستگی شامل "تشکیل، طراحی،

سازماندهی یا اداره گروه" است، لزومی ندارد خودش مرتکب جرم شود → پس گزینه د نیز نادرست است.

سوال ۸۸ 

ماده ۱۳۱ ناظر به حالتی است که یک رفتار واحد دارای چند عنوان مجرمانه باشد (مثلاً یک نوشته یا گفتار که هم افترا باشد و هم نشر اکاذیب) → تعدد معنوی → مجازات اشد اعمال می شود.

گزینه الف و ج، نمونه هایی از تعدد مادی هستند (چند فعل مجرمانه)، نه مشمول ماده ۱۳۱.

گزینه د دو رفتار جداگانه دارد (فریب + تهدید) → نه یک رفتار واحد.

سوال ۸۹ 

بر اساس ماده ۱۳۲، در جرائم حدی اگر جرم و مجازات

یکسان باشند، ممکن است فقط یک مجازات اجرا شود.

در گزینه د چون جرم (قذف علیه یک نفر، با همان لفظ، در یک زمان و مکان) و مجازات یکسان است، احتمالاً تعدد واقعی نیست و تنها یک مجازات اعمال می شود.

سایر گزینه ها (الف، ب، ج) هر کدام رفتارهای مستقل و مجازات های جداگانه دارند، پس تعدد جرم = تعدد مجازات.

سوال ۹۰ 

طبق ماده ۱۴۲، مسئولیت کیفری به خاطر رفتار دیگری تنها در دو صورت ممکن است:

1. شخص به طور قانونی مسئول اعمال دیگری باشد (مثل ولی قهری، کارفرما...).

2. در رابطه با نتیجه رفتار دیگری تقصیر داشته باشد

(مثل سهل انگاری مدیر نسبت به ایمنی).

در گزینه ۳، مدیر شرکت به علت تقصیر در نظارت و ایمنی، می تواند دارای مسئولیت کیفری باشد.

سایر گزینه ها فاقد مسئولیت کیفری اند چون نقشی قانونی یا تقصیر مشخص ندارند.

سوال ۹۱ 

مطابق ماده ۱۴۳، اصل بر مسئولیت شخص حقیقی است، اما اگر نماینده قانونی شخص حقوقی (مثل مدیرعامل یا رئیس شرکت) به نام یا در راستای منافع شرکت مرتکب جرم شود، شرکت نیز مسئولیت کیفری دارد.

در گزینه ج، رئیس شرکت (نماینده قانونی) به منظور کاهش هزینه ها برای شرکت (یعنی در راستای منافع

آن)، مرتکب جرم زیست‌محیطی شده، پس شرکت نیز مسئول است.

سایر گزینه‌ها یا ارتباطی به نفع شرکت ندارند (الف، د)، یا بدون اطلاع و اختیار شرکت انجام شده‌اند (ب).

سوال ۹۲ 

طبق ماده ۱۴۷، سن بلوغ در دختران ۹ سال تمام قمری و در پسران ۱۵ سال تمام قمری است. قبل از رسیدن به این سن، مسئولیت کیفری ندارند.

گزینه الف: ۹ سال و ۱ ماه شمسی حدود ۸ سال و ۹ ماه قمری است ← هنوز به بلوغ نرسیده؟  اما چون دقیقاً ۹ سال شمسی است، قابل تشخیص نیست؛ پس این گزینه مشکوک است.

گزینه ب: ۱۴ سال و ۹ ماه قمری ← هنوز به سن بلوغ نرسیده ⇒ فاقد مسئولیت کیفری

گزینه ج: ۸ سال و ۱۱ ماه قمری ← هنوز به سن بلوغ نرسیده ⇒  پاسخ درست

گزینه د: ۱۵ سال و ۵ روز شمسی است؛ معادل حدود ۱۴ سال و ۶ ماه قمری ← فاقد مسئولیت کیفری (چون هنوز ۱۵ سال قمری نشده)

👉 ولی چون ملاک قمری است و تنها گزینه‌ای که به وضوح کمتر از سن مقرر است، گزینه ج است، آن را انتخاب می‌کنیم.

سوال ۹۳ 

طبق ماده ۱۵۰، اگر در جرائم تعزیری، مرتکب پس از وقوع جرم دچار جنون شود و جنون همراه با حالت خطرناک برای جامعه باشد، به دستور دادستان می‌توان او را در محل مناسب نگه داشت.

تشخیص حالت خطرناک و ثبوت جنون باید با نظر متخصص انجام شود.

سوال ۹۴

ماده ۱۵۱ می گوید: اگر کسی در نتیجه اکراه غیرقابل تحمل مرتکب جرم شود، مجازات نمی شود.

اما در جرائم تعزیری، اکراه کننده به جای فاعل مجازات می شود.

در جرائم حدی و قصاصی، مقررات خاص حاکم است و ممکن است هم فاعل و هم مکره مجازات شوند.

سوال ۹۵

اصل بر این است که هم آمر (دستوردهنده) و هم مأمور، مسئول هستند اگر دستور غیرقانونی باشد.

اما اگر مأمور به دلیل یک «اشتباه قابل قبول» و به تصور قانونی بودن دستور، آن را اجرا کند، معاف از مجازات کیفری است.

البته ممکن است دیه یا ضمان مالی بر عهده اش باشد.

سوال ۹۶

اقرار باید از شخص مرتکب و به طور مستقیم صادر شود.

بر اساس ماده ۱۶۵، ولی یا قیم نمی تواند از طرف مولی علیه علیه او اقرار کند.

لذا اظهارات ولی در گزینه ب اقرار کیفری محسوب نمی شود.

سایر گزینه ها:

الف، ج، د: همه اقرار مستقیم از سوی شخص متهم است و معتبرند

سوال ۹۷

طبق ماده ۱۷۱، اگرچه اقرار معتبرترین دلیل است و

اصولاً موجب بی‌نیازی از سایر ادله می‌شود، اما اگر قرائن و امارات، برخلاف اقرار باشند، دادگاه مکلف به بررسی و تحقیق بیشتر است و باید آن را در رأی خود نیز توجیه کند.

در گزینه ج، به‌وضوح شرایط ماده ۱۷۱ برقرار است.

سوال ۹۸ 

مطابق ماده ۱۹۸ قانون مجازات اسلامی، رجوع از شهادت تا قبل از اجرای مجازات، موجب سلب اعتبار آن است.

در این مسئله، چون هر دو شاهد پیش از اجرای حکم از شهادت خود رجوع کرده‌اند، حد (قطع ید) اجرا نمی‌شود.

دیگر شاهی وجود ندارد که با شهادت معتبر، جرم را اثبات کند؛ بنابراین، اثبات حد منتفی می‌شود.

در این موارد قاضی می‌تواند:

به سراغ ادله دیگر مثل اقرار یا علم قضایی برود.

وگرنه، با اصل براءت، متهم تبرئه می‌شود.

سوال ۹۹ 

طبق ماده ۲۱۳ قانون مجازات اسلامی:

«در تعارض سایر ادله با یکدیگر، اقرار بر شهادت شرعی، قسامه و سوگند مقدم است. شهادت شرعی نیز بر قسامه و سوگند مقدم است.

سوال ۱۰۰ 

طبق صدر ماده ۱۹۵:

«در اثبات جرح یا تعدیل شاهد، ذکر اسباب آن لازم نیست و گواهی مطلق به تعدیل یا جرح، کفایت می‌کند، مشروط بر آنکه شاهد دارای شرایط شرعی

باشد.»